

Säker Trafik i Bergen

Ett helt koncept med åtgärder,
förankring och finansiering

Via Nordica, juni 2008

Christer Hydén
Lunds Universitet

christer.hyden@tft.lth.se

Det började på 70-talet

- Gatuansvändningsregistrering
- Barnen lekte på gatan
- Sambandet hastighet och olycksrisk
- → krav på att införa hastighetsdämpande åtgärder i bostadsområden
- → **stor skepsis**

Började med försök

- 1979: Försök med hastighetsgräns 30 km/t kombinerat med gupp på 4 gator
- 1985: Utvärdering
- Grundat på denna rapport antog Bystyret i Bergen i juni 1985 riktlinjer för hastighetsdämpande åtgärder
- I stora drag är det dessa riktlinjer som fortfarande följs

Viktigaste riktlinjer

1. Fartsnivået i boligområder i Bergen **bør ikke overstige 30 km/t.**
2. Fartsgrense 30 km/t **skal suppleres med fysiske fartsdempere**
3. Prioriteringer av søknader om fartsreduserende tiltak foretas **primært etter gitt fartsnivå** og vegstandard
4. **Humper i vegen kan anlegges i busstrasé,** når mer omfattende sikringstiltak er uaktuelt

Initiering

- Ansökningar kan komma från "vem som helst"
- Vad som är hög hastighet är subjektivt?
- Därför hastighetsmätningar
- Radar, 1- timmars intervall, minimum ett dygn

Kriterier/kostnader

- 85-percentilen > 36 km/tim → gupp
- Kostnaderna har legat på ca. 5,000 NOK pr gupp, inklusive skyltning – har nu stigit till ca 40,000 NOK

Status

- För 15 år sedan: lång väntelista med upp till 175 gator som väntade på åtgärder
- Sen dess: Ca 0.5 mill. årligen
- Ca. 100 gupp om året
- Totalt ca. 580 km kommunala gator
- Efter hand "fyllt upp med" gupp, **idag ca. 2300**
- → Gupp på ca hälften av gatunätet
- Inga gupp på rena landsvägssträckor, på industrigator och på uppsamlingsgator (ofta med busstrafik)

Fortsättningen

- Bergen kommun och Statens vegvesen Hordaland utarbetade 1997 – 98 en trafiksäkerhetsplan för Bergen
- ”Budskapet”: Hastigheten måste ner
- Ett steg längre än 1985; hastighetsnivån på bostadsgator skall icke överstiga 30 km/t
- Oavsett om det finns trottoarer, gång- och cykelväg etc.

Fortsättningen

- Idag: i praktiken ingen väntlista
- Är hastigheten lägre godkänns aldrig gupp. Det enkla skälet är att gupp då inte hjälper
- Igår: Klagomål för att man fick vänta 1-2 år
- Idag: Klagomål för att man inte får gupp för att hastigheten är för låg

Den fysiska utformingen

- Nästan bara cirkelsegment, 4 m långa, 10 cm höga (dvs det gamla klassiska Wattska guppet)

Variant på innerstadens ombyggda gator

Och på andra huvudgator med 40 km/tim

Och ibland också där det är 30 – och bussar

Strategin idag

- Avståndet: 50 till 80 m
- Anpassning till förhållandena
- Hastigheten på guppet är ca 26 km/t och mellan guppen ca 36
- "En viss variation men inte dramatisk"
- Krav på fler gupp på gata som redan har gupp → nya hastighetsmätningar
- → "tillräckligt" höga hastigheter → gupp på *hela* gatan

Nu är Vägverket med på tåget...

Vad tycker allmänheten om guppen?

- *”En del suckar säkert när de möts av gupp, och det är lätt att tro att det ofta kommer kritik. Det är inte fallet!”*
- *”Jag vill gå så långt som att säga att det är en av de populäraste åtgärderna som vi genomför”*

- *”Jag tror inte att det är möjligt att nå en hastighet kring 30 km/t bara genom vägutformningen”*
- *På 1980-talet ca. 120 personskadeolyckor på kommunala vägar per år. På 1990-talet: Mer än halverats och ligger nu mellan 50 och 60*

Mina slutsatser/kommentarer

- Oj så enkelt det går att göra....
- Och så konsekvent – en helhetslösning i ordets bästa bemärkelse
- Inga blåa skyltar....
- Inga besvärliga systemeffekter (i form av oönskad trafik)
- Men, hur ser riskkompensationen ut? Högre hastigheter på "kvarvarande" gator?)

- **Förankring?: Medborgarna** styr nästan helt
- Ingen "onödig" inblandning av politikerna
- Gäller alla olika politiska konstellationer som har haft makten genom åren
- Nu görs det mycket huvudgatorna
- Prövar och lär hela tiden

- Hindrar inte övergripande trafikplanering
- Hindrar inte stadsbyggnadsåtgärder
- Praktiskt taget gratis...
- Kan bara jämföras med Göteborg – som ju också har bevisat värdet av en helhetslösning

Fortsättningen

- Hur långt kommer man fortsätta?
- Vilka gator kommer att inkluderas?
- När kommer det **smartare lösningar?**

Åk till Bergen och se själva!

